



Cussegl da vischnaunca 2021/2024

Protocol no. 30

Seduta dils 01-03-2024

---

## PROTOCOL

**dalla seduta dil cussegl da vischnaunca,  
venderdis, igl 1. da mars 2024, allas 19<sup>30</sup> – 22<sup>15</sup>  
Liug: Halla Cons**

---

**President:** Ignaz Venzin

**Actuara:** Ursina Murer-Fatzer

**Presents:**

a) Cussegl	Armin Berther Theres Burri Gadola Edgar Durschei Mario Flepp Giusep Lozza Armin Manetsch	Silvia Bucheli-Caduff Adrian Deflorin Adrian Flepp Remo Huonder Rafael Maissen Helga Probst-Linder
------------	---	---

<i>Perstgisas</i>	<i>Larissa Fry Schuster</i>	<i>Otmar Flepp</i>
-------------------	-----------------------------	--------------------

b) Suprastonza comunala	René Epp Wendelin Jacomet Paul Flurin Schmidt	Clemens Berther Jris Lombris
----------------------------	---	---------------------------------

c) Direcziun comunala	Andri Hendry, canzlist Ervin Maissen, menader infrastruttura Roland Cajacob, niev menader infrastruttura	
--------------------------	--	--

d) Cumissiun da gestiun	Flavio Murer, president	
----------------------------	-------------------------	--

e) Representanza AXPO Solutions AG	Oliver Hugli e Michael Würsch	
---------------------------------------	-------------------------------	--

f) Cussegliader giuridic	Dr. iur. Duri Pally	
-----------------------------	---------------------	--

g) Hosps	tschun	
----------	--------	--

## **Plaid d'avertura dil president**

Ils 11 da mars 2011 allas 14.46 temps local ha ei dau in tiaratriembel che ha survegniu il num "Tohoku". Atgnamein nuot spectacular. Ins registrescha mintg'onn varga 170'000 tiaratriembels. "Tohoku" ha giu in effect sigl entir mund, ell'Europa ed era en Svizra. Il tiaratriembel il qual jeu haiel gest numnau ei seformaus sut il nivel da mar e cheutras caschunau in tsunami. L'ovra atomara a Fukushima el Giapun ei vegnida inundada. Quei ha giu per consequenza che quater da sis reacturs ein luai e cheutras caschunau ina gronda catastrofa nucleara en la vischinonza dall'ovra. Rodund 150'000 persunas ein stadas sfurzadas da bandunar il domicil per in cert temps ni schizun per adina. Ins ha registrau in augment marcant da malsognas da cancer el contuorn dall'ovra, che derivan dalla radiazion nuscheivla. Il quantum dalla radiazion ei vegnida definida cun in tschunavel dalla radiazion che la catastrofa da Tschernobyl dils 26 d'avrel 1986 ha caschunau.

Ils 23 da mars 2011, pia paucs dis suenter la catastrofa a Fukushima, ha il Cussegl federal incaricau igl uffeci per ambient, traffic, energia e communicaziun (*UVEK*) dad analizar la strategia d'energia e da definir las perspectivas pigl onn 2035. Ils 27 da november 2016 in datum impurtont. Il pievel svizzer refusa l'iniziativa "extrar organisau ord l'energia atomara" dalla partida verda cun 54.2% dallas vuschs. Il pievel svizzer aveva gia decidiu ils 23 da settember 1990 all'urna in moratori per novas ovras atomaras. Il resultat da 54.52% gies ei staus clars. Ils 21 da matg 2017 ei la strategia d'energia 2050 vegnida acceptada all'urna cun 58.2% dallas vuschs. Ils puncts centrals dalla strategia d'energia 2050 ein;

- neginas novas ovras atomaras, las ovras existentas restan en funcziun aschiditg sco ellas vegnas taxadas segiras entras igl ENSI;
- producziun dad energia regenerabla senza forza hidraulica entochen 2035 sin 37'400 GWh (2020 - 4'700 GWh);
- reducir il diever d'energia per persuna per 43% entochen igl onn 2035.

Ord quella strategia ei igl express solar naschius. Quel ha piars silmeins empau il slontsch dall'euforia dall'entschatta. L'ovra solara a Magriel sa contribuir ina part marginala, denton impurtonta en quella caussa. Jeu sundel spanegiaus sin las informaziuns che nus udin questa sera dils representants dall'AXPO Solutions AG.

Ils 16 da fevrer ei l'iniziativa "Jederzeit Strom für alle" vegnida inoltrada tier la Canzlia federala. La fatscha da quell'iniziativa ei Vanessa Meury. Il scamond da construir novas ovras atomaras duei vegnir abolius.

Era sin palancau federal vegnan decisiuns dil pievel messas en damonda. Dil reminent han quellas da far nuot cun nossas vias da quartier communalas. Ils proxims onns vegn la politica d'energia aunc a purtar enqual sorpresa.

## **Mortoris**

Dapi la davosa seduta dil cussegl da vischnaunca ha ei dau treis mortoris:

- Rosa Martina (Tina) Mathiuet-Giger, naschida ils 3 da fevrer 1942, morta ils 21 da fevrer 2024
- Hansrudolf Gräser-Masshardt, naschius ils 9 da schaner 1931, morts ils 25 da fevrer 2024
- Kurt Hirschi-Bosshard, naschius igl 1. d'uost 1943, morts ils 25 da fevrer 2025

## **Naschientschas**

Dapi nossa davosa seduta dil cussegl da vischnaunca ha ei dau ina naschientscha;

- Mia Santos Arteiro, naschida ils 12 da fevrer 2024, feglia dad Adriana Filipa Carvalho dos Santos Arteiro e Ricardo Edson Barbosa da Silva Arteiro

**Tractandas:**

1. Protocol 29-2021/2024
2. Saramentaziun dil niev cusseglier da vischnaunca
3. Ovra Solara Magriel: Presentaziun dil stan actual dil project entras Axpo Solutions AG
4. Ovra Solara Magriel: Dretg da construcziun (messadi 50-2021/2024)
5. Pendicularas Mustér SA: Concessiun dil dretg dallas auas (messadi 51-2021/2024)
6. Ura da damondas (conform ad art. 44 dil regulativ da fatschentas)

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér  
Il president: L'actuara:

Ignaz Venzin

Ursina Murer-Fatzer



Cussegl da vischnaunca 2021/2024

Protocol no. 30

Seduta dils 01-03-2024

---

## 1. Protocol 29-2021/2024

*Informaziun entras il president dil cussegl da vischnaunca Ignaz Venzin.*

Suenter ils tschun dis da consultaziun ei la suandonta midada sin pagina 8 dil protocol nr. 29 succedida;

Gerau Wendelin Jacomet:

- a) "La cusseglia Theres Burri Gadola ha giu tschentau la damonda, schebein ei detti cheu ina basa legala. ~~Giebein, tier aschia ina fatschenta ei il cussegl da vischnaunca la basa legala.~~"

*La risposta secloma da niev:*

La basa legala concernent las proceduras da contribuziun ei stipulada ella lescha pil svilup dil territori dil cantun Grischun. La cumpetenza da decider davart l'interessenza all'avertura cumpeta alla vischnaunca (art. 58 al. 1 LPT) resp. alla suprastanza communal (art. 63 al. 2 LPT, art. 42 al. 2 constituziun communal). Pia decida la suprastanza communal, schebein ei settracta dad in'avertura fundamentala ni dad in'avertura generala resp. detagliada.

Proposta da cusseglier Mario Flepp:

Il protocol nr. 29 ha da vegnir approbaus sco redigius. La midada ha da succeder el protocol nr. 30 e la menziun scretta el protocol nr. 29 ha da restar.

Proposta da cusseglier Giusep Lozza:

Il meini da cusseglier Mario Flepp vegn sustenius. L'approbaziun dil protocol nr. 29 ha denton da succeder al proxim cussegl ensemen cun l'approbaziun dil protocol nr. 30.

### **Decisiuns:**

Il cussegl refusa cun siat encunter treis vuschs la proposta da cusseglier Mario Flepp.

Il cussegl accepta cun otg encunter neginas vuschs e treis abstenziuns la proposta da cusseglier Giusep Lozza.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér  
Il president: L'actuara:

Ignaz Venzin

Ursina Murer-Fatzer



**Cussegl da vischnaunca 2021/2024**

**Protocol no. 30**

Seduta dils 01-03-2024

---

## 2. Saramentaziun dil niev cusseglier da vischnaunca

*"Art. 30 Successiun*

*<sup>1</sup>Sch'in commember dil cussegl da vischnaunca ei da remplazzar avon la fin dalla perioda d'uffeci, declara la suprastanza communal quel per eligius, che ha contonschiu tier las davosas elecziuns las biaras vuschs dils candidats buca eligi".*

Sin la fin da fevrer 2024 ha cusseglier Roland Cajacob abdicau siu uffeci. Enconuschentamein ei Roland Cajacob vegnius eligius sco niev menader infrastruttura e baghegiar. Cheutras ha la suprastanza communal eligiu en sia seduta dils 19 da fevrer 2024 Rafael Maissen sco commember dil cussegl da vischnaunca pil temps restont dalla perioda d'uffeci 2021/2024.

Ei suonda la saramentaziun. Rafael Maissen ha decidiu per la formulaziun d'empermischun che secloma sco suonda: *"Ti sco commember eligius dil cussegl da vischnaunca empermettas d'ademplier las obligaziuns da tiu uffeci tenor meglier saver e puder"*. L'empermischun vegn ademplida cun repeter ils plaids: *"Jeu empermettel"*. Cusseglier Rafael Maissen empermetta.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér  
Il president: L'actuara:

Ignaz Venzin

Ursina Murer-Fatzer



Cussegl da vischnaunca 2021/2024

Protocol no. 30

Seduta dils 01-03-2024

### 3. Oвра Solara Magriel: Presentaziun dil stan actual dil project entras Axpo Solutions AG

#### Presentaziun

Il plaid vegn surdaus a signur Oliver Hugi, responsabel en la sparta d'energia solara per l'Axpo. El presenta cuort las activitads en connex cun igl express solar e silsunter surpren il menader dil project sco tal il plaid per dar investa en la realisaziun ed els fatgs technics.

Ils implonts solars previ en las alps duein segirar il provediment electric futur en Svizra. In access sin energia regenerabla ei da gronda impurtonza. Entochen la fin digl onn 2050 basegni rodund 90 uras terawat (*TWh*) electricitad. Oz vegn produciu rodund 60 uras terawat electricitad. Ch'ils onns dallas ovras atomaras ein prest dumbrai ei enconuschent. In'ulteriura sfida ein las midadas entuorn la forza hidraulica cun surdar anavos las ovras hidraulicas allas vischnauncas (*Heimfall*) ni cun marcadar las novas concessiuns. Plinavon vegn la producziun dalla forza hidraulica a sesminuir marcantamein muort la midada dil clima. Gia oz ei la Svizra buca proveditura autonoma. Cuzun igl unviern ha la Svizra d'importar energia e quei principalmein ord la Tiaratudestga e la Frontscha. Perencunter vegn la surproducziun d'energia duront ils meins da stad exportada ell'Italia.

Sebasond sin art. 71 dalla lescha d'energia han 10% dalla producziun gia dad esser vid la reit, numnadamein cun la fin digl onn 2025. Ils implonts solars ston haver ina certa grondezia per retscheiver muntada naziunala (*tenor lescha ina producziun dad 10 GWh*). Igl express solar ei limitaus entochen igl onn 2030.

L'intensitad dall'irradiazion solara en ils aults alpins ei in ferm motiv per talas installaziuns. Il liug digl implont solar a Magriel ei ideals era sch'ins ha da cumbatter cun la geologia che levgescha buca la lavurs da construcziun. Ei vegn presentau en quei connex in exempel digl implont fotovoltaic da test a Parsenn/Tavau sin 2'500 m s.m. instradaus digl institut ZHAW.



[Alpenstrom Davos | ZHAW Institut für Umwelt und Natürliche Ressourcen IUNR](#)

*Ei vegn surdau il plaid a signur Michael Würsch che presenta entgins detagls technics davart il project.*

Ina midada essenziala ei ch'il perimeter ha stuiu vegnir adattaus muort differents aspects geologics (*instabilitad dil terren, loghens bletschs, paliu*). La surfatscha mesira da niev rodund 140'000 m<sup>2</sup> enstagl dils 98'000 m<sup>2</sup> previ el messadi digl onn 2023. L'engrondaziun dalla surfatscha ei succedida enviers ost. La construcziun purtonta dils panels solars vegn furnida dall'interpresa Bartholet da Flums. Il sistem solar ha la pussevividad da tschaffar energia dad omisduas varts q.v.d. sin la surfatscha dils panels solars davon sco davos, pia ein els movibels. Ils panels solars vegnan buca construi sin aschinumnadas "meisas", mobein vegnan stendi sin ina construcziun da suga. La centrala tecnica vegn construida el contuorn dil container dil club da skis nua ch'il sistem da mesiraziun dil temps sesanfla. Cun la construcziun da quei indrez

vegnan ins prest tier la prestaziun pretendida da 10 GWh. Pia san las pretensiuns da normas digl express solar vegnir risguardadas.

### [Solar Wings | Bartholet](#)



Actualmeins ein ins lundervi da preparar las documentaziuns per l'inoltraziun dallas damondas da baghegiar communalas sco cantunalas. Ils responsabels quantan da retscheiver tut las lubientschas da baghegiar entochen la fin da november 2024. La realisaziun dil project succeda entuorn il matg 2025.

Suenter la decisiun davart ils contracts pil dretg da construcziun dad oz succeda la votaziun dil pievel ils 14 d'avrel 2024.

#### Cussegl:

Ein gia experientschas vegnidas rimnadas davart la metodica da panels solars montai sin sugas dall'interpresa Bartholet?

Co vegn la posiziun dils panels solars reglada?

Tgei distanza ei denter panel tier panel?

Cunquei ch'il perimenter ei vegnius engrondius, stuess la producziun d'energia esser pli aulta.

#### Michael Wüsch, AXPO:

A Waldshut (DE) ei in tala construcziun da Bartholet gia dapi rodund 10 onns en funcziun. In ulteriur indrez sesanfla a Flums tier la fatschenta Flumroc. Plinavon ha Bartholet in ulteriur indrez en construcziun el Valleis.

Ils panels solars vegnan reglai cun in pilotadi sur in sistem digital (*Steuerseil/Stellmotor*). Las sugas ein concepidas cun in sistem da mesiraziun per aschia reglar la grevezia entras neiv ni era vent.

La distanza dad in panel a l'auter dependa denter auter dalla pendenza topografica. Leu nua ch'igl ei pulit spundiv ein ils panels pli datier in da l'auter.

La surfatscha ei vegnida engrondida, damai ch'ina part dalla surfatscha previda el prestudi sa buca vegnir nezegiada per motivs digl ambient (*schurmetg dalla natira*) ni era ch'ina part era pulit umbrivauna.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér  
Il president: L'actuara:

Ignaz Venzin

Ursina Murer-Fatzer



**Cussegl da vischnaunca 2021/2024**

**Protocol no. 30**

Seduta dils 01-03-2024

---

#### **4. Ovra Solara Magriel: Dretg da construcziun (messadi 50-2021/2024)**

##### **Presentaziun**

Suprastonza:

President communal René Epp:

Suenter il gie dil pievel a caschun dalla votaziun communal dils 22 d'october 2023 (66% gie tier ina participaziun da 62%) ha il cussegl da vischnaunca da tractandar il dretg da construcziun per garantir la realisaziun dil project.

Il president menziunescha entginas parts impurtontas ord il contract sco era ord il messadi 50-2021/2024.

*Ei suonda la debatta d'entrada.*

Cussegl:

Ei vegn deplorau ch'ils motivs per in' alzament dalla surfatscha da 98'000 m<sup>2</sup> sin rodund 140'000 m<sup>2</sup> ein buca vegni menziunai el messadi present (*differenza 42'000 m<sup>2</sup>*).

Il tscheins annual ei vegnius definius sin frs. 100'000.--. Sin fundament che la surfatscha mesira da niev 40% dapli, sa il tscheins annual vegnir augmentaus?

Sa il fatg present haver consequenzas giudizialas, damai ch'il messadi present variescha cul messadi approbaus dil pievel igl atun 2023?

Malgrad engrondaziun dil perimeter ei la prestaziun dall'ovra sesminuida. Co ei quei da declarar?

La reducziun 'dil tscheins da basa sin frs. 40'000.-- en cass ch'igl EBIT (*gudogn avon taglias e tscheins*) semuossa negativs vegn taxada sco resca ed in agir buca correct.

President communal René Epp:

Tenor ils responsabels ein las cundiziuns finanzialas stadas relevantas e quellas ein vegnidas descrettas el messadi. La midada dalla surfatscha ei en quei mument buca stada relevanta, cunquei ch'ella mida nuot vid la situaziun sco tala. L'indemnisaziun annuala ei buca ligiada vid ils m<sup>2</sup>. Il tscheins da basa pil dretg da construcziun d'annualmein frs. 100'000.-- ei buca dependents dalla producziun e prestaziun dall'ovra.

A caschun dallas votaziuns dils 14 d'avrel 2024 retscheiva la populaziun era il niev messadi cun il project surluvrau. Pia sa la suprastonza communal adattar il messadi tenor las objecziuns dil cussegl da vischnaunca.

El contract da dretg da construcziun eis ei stipulau claramein tgei consequenzas ch'in EBIT negativ ha. Pertgei cun in EBIT negativ sin producziun e prezi da fiera vegn l'interpresa sfurzada da terminar l'ovra per immediat.

Oliver Hugli, Axpo:

Alla fin dallas lavurs da construcziun vegn la surfatscha utilisada "Baurechtsfläche" mesirada d'in geometer.

Cussegliader giuridic dr. iur. Duri Pally:

Il conclus da questa sera vegn suttames tenor las prescripziuns digl art. 32 lit. e dalla constituziun communal alla votaziun all'urna. Cheutras decida il medem gremi ed aschia resulta negina resca per evtl. consequenzas giudizialas.

*Ei suonda la deliberaziun en detagl.*



Cussegl:

El messadi ei vegniu stipulau ch'igl import ei indexaus (*prezi da consumers*) cun in'adattaziun da mintga 10 onns. Perencunter stat ei scret el contract da dretg da construcziun ch'ils frs. 100'000.-- sebasan sin in stadi d'index che vegn adattaus annualmein. Quei fatg ei da curreger.

La formulaziun en connex cun la garanzia sin pg. 4 ei medemamein da transferir sin pg. 9 suenter la stipulaziun da termin 31-12-2092.

Tenor explicaziuns da signur Hugi eis ei pusseivel ch'ina producziun duront la stad sa vegnir sclausa, sch'ils prezis sin fier a ein schliats. Ei vegn supplicau da formular cheu in passus che prevegn a quei fatg. Ei sa buc esser ch'ei vegn buca produciu energia mo perquei ch'il prezi constat buca per l'interpresa.

Cunquei ch'igl ei vegniu communicau transparentamein davart ils differents fatgs da munconzas da formulaziuns el messadi, eis ei prudent da prender oz ina decisiun en favur dall'ovra.

President communal René Epp:

Il messadi vegn surluvraus cun las objecziuns menziunadas dil cussegl.

Ils responsabels ein perschuadi che l'interpresa ha da negin temps l'intenziun da sclauder sapientivamein la producziun.

### **Decisiun:**

Sin fundament dallas ponderaziuns suranumnadas decida il cussegl da vischnaunca cun 12 encunter ina vusch;

- 1. d'approbar il contract pil dretg da construcziun denter la vischnaunca Disentis/Mustér e l'Ovra Solara Magriel AG en fundaziun, cun sedia a Disentis/Mustér, c/o Axpo Solutions AG, Parkgasse 24, 5400 Baden;***
- 2. da suttametter quei conclus el senn dallas prescripziuns digl art. 32 lit. e dalla constituziun communal a la votaziun all'urna.***

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér  
Il president: L'actuara:

Ignaz Venzin

Ursina Murer-Fatzer



Cussegl da vischnaunca 2021/2024

Protocol no. 30

Seduta dils 01-03-2024

---

## 5. Pendicularas Mustér SA: Concessiun dil dretg dallas auas

(messadi 51-2021/2024)

### Presentaziun

Suprastonza:

President communal René Epp:

Ei vegn explicau entgins detagls ord il messadi 51-2021/2024 sco era renviu al document separau en connex cun la resumaziun davart la concessiun dil dretg dallas auas (*produzziun tecnica da neiv – produzziun d'energia electrica*). Il contract da concessiun vegn terminaus per in cuoz da 30 onns.

Sco menziunau el messadi vegn ei desistiu dall'Ovra Val Acletta. Per la realisaziun da quell'ovra succedan neginas contribuziuns davart la Confederaziun. Tenor las calculaziuns digl onn 2014 cun aua restonta da 130 l/s muntava la prestaziun annuala media brutta a 0.86 MW ed era aschia pli bassa ch'il minimum dad 1 MW tenor la legislaziun valeivla naven digl 1. da schaner 2023.

*Ei suonda la debatta d'entrada.*

Cussegl:

Damai ch'ei setracta d'ina vasta tematica, fuss ina seduta informativa ordavon stada beinvegnida per saver sclarir entgins fatgs. Ins ei dil meini ch'entginas tematicas ein cunzun buca vegnidadas risguardadas el messadi. Plinavon fuss ei positiv dad haver in pareri dad ina persuna dil fatg che ha analisau l'entira tematica e situaziun al liug. Ei vegn ponderau da proponer ina secunda lecziun per la tractaziun finala davart messadi 51-2021/2024.

Ei fuss stau d'engraun dad haver in u l'auter plan che muossa danunder che las auas vegnan tschaffadas. Ad Acletta ei gia ina profilaziun succedida. Pia ei ina damonda vegnida inoltrada, denton il cussegl ha cheu neginas informaziuns tgei che cuora e passa en quei liug profilau. Ins sa constatar ch'ils profils sesanflan pulit datier dalla zona da habitar. Gest per quels motifs fuss in pareri davart immissiuns da canera staus giavischaus. La turbina ha tuttina ina prestaziun da 730 kW ed ins quenta che quella turbina seigi denter 3'800 e 5'500 uras ad onn en funcziun (*produzziun da ca. 1'700'000 kW*). Plinavon manca en la documentaziun il meini dalla Corporaziun d'aua Spina da Vin. La corporaziun ei la finfinala l'istanza che procuran per il provediment d'aua. Il meini dalla corporaziun en causa fuss da beneventar.

Ei vegn menziunau ch'ina part dall'aua vegni tschaffada el contuorn da Sontga Catrina tiel reservuar dalla Corporaziun d'aua Spina da Vin e menada en ina distanza da rodund 300 meters entochen tier la turbina. Havess cheu buca la vischnaunca ni la corporaziun saviu realisar quellas lavurs e turbinar quell'aua in toc pli engiu?

Igl onn 2014 ei vegniu concediu in credit da rodund frs. 225'000.-- per l'Ovra Val Acletta. Actualmein ei aunc in credit restont da frs. 120'000.-- avon maun. Quei credit ei d'abolir, cun quei ch'il project vegn buca realisau.

Il messadi duei vegnir elaboraus arisguard las menziuns sco era da far atenziun che las cefras seigien identicas sin tut las paginas.

President communal René Epp:

Las documentaziuns ein vegnidadas surluvradas minuziusamein ensemen cun personas dil fatg sco era cul cusseglader giuridic.

Ils votums vegnan pri per notizia.

*Ei vegn dau il plaid al menader infrastructura e baghegiar.*

Menader infrastructura Ervin Maissen:

En connex cun il project dall'Ovra Val Acletta ei gia in pareri digl inschignier avon maun e la suprastanza communal ha citau entginas parts ord quei rapport. Per exempel vegn sin pagina 4 dil rapport menziunau che las pretensiuns davart l'aua restonta seigien vegnidas dapi 2014 pli severas. Quei munta ch'ins stuess tier la realisaziun dall'ovra hidraulica Val Acletta quintar cun dapli aua restonta ch'ils 130 l/s calculai da gliez temps. Perencunter stat quei fatg buc en connex cun la concessiun e la lubientscha ch'ei vegnida concedida da gliez temps dil Departament d'educaziun, cultura e protecziun digl ambient (*DECA/EKUD*) per retrer aua ch'era vegnida taxada cun 100 l/s. Ord las experientschas rimnadas da quei temps ha l'entira tematica giu da vegnir surluvrada. Ins ei vegni tier la conclusiun ch'ils 100 l/s tonschan (*pretensiun dil DECA suenter 2022*). Per quels motivs resulta la differenza che meina tier ina malcapientscha.

*Ei suonda la deliberaziun en detagl.*

Cussegl:

Ord il messadi san ins leger che la Corporaziun d'aua Spina da Vin ha produciu igl onn 2022 1.72 GWh e paga persunter ina contribuziun da concessiun da frs. 70'000.--. El contract da concessiun cun las Pendicularas Mustér SA vegn stipulau ina contribuziun da concessiun da frs. 40'000.--. Co vegn la differenza motivada?

Sin fundament dil rapport annual dalla Corporaziun d'aua Spina da Vin vesan ins ch'igl ei vegniu vendiu energia per frs. 319'000.-- (2022) e pigl onn 2021 per frs. 303'000.-- tier ina produenziun dad 1.72 GWh. Cumpareglian ins ussa cun la produenziun dubla d'energia entras las pendicularas, lu resulta in recav da rodund frs. 600'000.--. Tenor messadi recaltgein nus denton mo frs. 35'000.--. Fuss ei buca pli lucrativ sche la vischnaunca producess senza l'energia?

Ei vegn giavischau che las differentas mesiraziuns d'aua vegnan integradas cun ina grafica el messadi.

Plinavon eisi da stipular el contract da concessiun che la vischnaunca ei deliberada en connex cun la tematica davart l'infrastructura da basa resp. d'ennevar en general (*exempel destinaziun Flem Laax Falera - Finanz Infra AG*).

Differentas cundiziuns enviars las Pendicularas Mustér SA ein vegnidas stipuladas sin fundament dallas tractaziuns dad in dils messadis "exxonaziun Catrina Resort" ni "approbaziun dil credit da 2.5 milliuns francs".

President communal René Epp:

L'indemnisaziun annuala per las Pendicularas Mustér SA vegn fixada a basa digl art. 49 dalla lescha federala davart l'utilisaziun dallas forzas d'aua e las prescripziuns dalla lescha cantunala davart il dretg dallas auas dil cantun Grischun. La Corporaziun d'aua Spina da Vin paga voluntariamein ina contribuziun da frs. 70'000.--, damai ch'ins ha entochen oz negina cunvegna ni contract cun la corporaziun (*pendent*).

Igl ei correct che las pendicularas produceschan 3.4 GWh. En quella concessiun ha la suprastanza communal da sebasar sin la lescha cantunala tenor art. 34 al. 2 (*0.75 rp./kWh*) sco era art. 31 (*spazi denter 30-80%*).

Cussegliader giuridic dr. iur. Duri Pally:

Sebasond sin la damonda davart la giustificaziun dallas contribuziuns fixadas el contract da concessiun sa el buca prender posiziun, cunquei ch'el ei buca cudischaus cun la materia aua. Il contract ei vegnius surluvraus dil giurist Frank Schuler.

*Sebasond sin art. 35 dil regulativ da fatschentas e sin ils suranumnai votums propona cusseglier Armin Berther da convocar ina secunda lecziun davart la concessiun dil dretg dallas auas (Pendicularas Mustér SA).*

**Decisiun:**

Sin fundament dallas ponderaziuns suranumnadas decida il cussegl da vischnaunca cun 12 encunter neginas vuschs ed in'abstenziun;

**- da convocar ina secunda lecziun davart la concessiun dil dretg dallas auas.**

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér  
Il president: L'actuara:

Ignaz Venzin

Ursina Murer-Fatzer



Cussegl da vischnaunca 2021/2024

Protocol no. 30

Seduta dils 01-03-2024

---

## 6. Ura da damondas (conform ad art. 44 dil regulativ da fatschentas)

Damondas da cusseglier Adrian Deflorin e rispostas dil president communal René Epp:

### **Damonda davart informaziuns stan actual Acla da Fontauna?**

Il investurs dall'Immo Invest han entschiet a spazzar il Hotel Acla da Fontauna l'entschatta november 2023. Ils responsabels vegnan a cuntinuar cun lur lavur sco planisau l'entschatta avrel 2024 cun la finamira da finir las lavurs da spazzada enteifer ils meins vegnents. Cun l'entschatta dallas lavurs da spazzada havess era il dretg da recumpra dallas pendicularas e lur possessur duiu scader. Il possessur ha perencunter fatg diever da siu dretg da recumpra. Quell'annunzia ei momentan pendent. Tuttavia vegnan ils investurs dall'Immo Invest a setener vid lur program da spazzada. Sco il possessur dallas pendicularas ha da sia vart annunziau, vegn el a desister da sia annunzia resp. siu dretg da recumpra sch'il hotel ei per ina gronda part spazzaus entochen miez digl onn. La vischnaunca ha bien contact cun omisduas partidas e va ferm da quei anora ch'ils investurs vegnien a tener plaid. El cass dils investurs dall'Immo Invest han ins medemamein giu investa els contracts ch'ei avon maun per la spazzada.

### **Damonda davart informaziuns stan actual baghetg dalla Posta?**

La Posta ha previu da star a liunga vesta ella vischnaunca da Mustér, quei ch'ei in fatg fetg positiv. Las actualas localitads da spurtegl ei entras il svilup dils davos onns denton memia grondas. Per quei vegn ponderau da dislocar il spurtegl dalla Posta el plaunterren. Consequentamein vegnessen liber localitads per ulteriuras purschidas. La vischnaunca ei en stretg contact cun la Posta per eventualas sligiazions interessantas ed attractivas per nossa vischnaunca. La surfatscha da localitads che vegn tgunsch libra savess era porscher ad auters ni ulteriurs interessents, gest el commerci, in liug attractiv da secasar.

*Damonda che sa vegnir rispundida a moda sempl.*

Cusseglier Giusep Lozza:

Co ei il stan actual en connex cun la situaziun davart la parcella 189 dalla Berther Holding a Pignola?

President communal René Epp:

Ils responsabels quantan en las proximas jamnas cun ina sligiazion cuntenteivla per tuttas partidas.

## **Communicaziuns**

Geraua Jris Lombris:

En preschientscha da cusseglier guvernativ Peter Peyer han otg instituziuns da sanadad ed 11 vischnauncas politicas dalla Surselva fundau ils 28 da fevrer 2024 la Reit da sanadad Surselva SA a Trun. Quei suenter ina gronda e magari fetg stentusa lavur preparatoria da treis onns. Duront in act festiv han ils acziunaris cun lur suttascripziuns tschentau il fundament per l'interpresa che duei tenor statuts colligiar las instituziuns da sanadad, sviluppar novas fuormas da collaboraziun e procurar per in provediment da sanadad d'aulta qualitat en la Surselva. Ils presents han lu gest eligiù il cussegl d'administraziun cun Manfred Manser alla testa. E grad suenter la fundaziun dalla reit han ils commembers dil cussegl d'administraziun giu l'emprema seduta. Malgrad enqual damonda sceptica sperein nus ussa ch'il project prospereschi bein e sappi satisfar a nossas spetgas. Igl ei denton ina gronda sfida per tuts participai. Ei vegn uss luvrau biebein 2½ onns per ina buna reit da

sanadad e sin la fin digl onn 2026 ston lu tuts acziunaris decider definitivamein, schebein els vulan star ella reit, resp. quels ch'ei aunc buca sedecidi san entrar sil pli tard lu.

'Igl inspectorat dallas scolas grischunas ha fatg en nosa scola l'evaluaziun pils onns 2021–2026. Quei schibein ella scola sco era ella scoletta. Ils dus inspecturs Vigeli Jacomet ed Alexi Nay han visitau tuts scolasts duront duas uras da scola. Els han tarmess in questunari a tuts geniturs ed a mintga scolar ch'els han saviu risponder online. Plinavon han els giu discuors cun la meinascola, cun mintga persuna d'instrucziun ed il davos cul cussegl da scola. Sin fundament da tut quellas informaziuns han els mess ensemen in rapport detagliu, il qual els han presentau avon duas jamnas allas persunas d'instrucziun ed al cussegl da scola. Ils geniturs vegnan lu informai proximamein dalla meinascola.

Facit ei che la scola da Mustér ha retschert in bien tochen in fetg bien pareri. En bia temas essan nus vegni giudicai sur la media grischuna. Il focus dall'evaluaziun han els mess sils temas: cundiziuns generalas en nosa scola, cultura e clima, instruir/emprender, la direcziun da scola ed il management da qualidad da scola intern. Tuts quels han survegniu ina buna nota. Plinavon qualificheschan els la promoziun da sanadad sco buna – quei che muossa: in bien clima en scola promova era la sanadad corporala e mentala. Quei ch'ils inspecturs han plinavon constatau ei, che tuts savessen aunc nezegiar meglier las medias digitalas ch'ei avon maun en mintga classa. Tut en tut savein nus esser loschs e satisfatgs dil pareri dils inspecturs. Nies engraziament va perquei oravontut a tuttas persunas d'instrucziun ed alla direcziun da scola.

Ils 9 da mars 2024, allas 20<sup>00</sup> ha liug en halla Cons la producziun dil cabarettist Flurin Caviezel, organisada da "La culturella".

La proxima seduta dil cussegl da vischnaunca ha liug mesjamna, ils 27 da mars 2024.

Cussegl da vischnaunca Disentis/Mustér  
Il president: L'actuara:

Ignaz Venzin

Ursina Murer-Fatzer

Disentis/Mustér, ils 3 da mars 2024